

FROM SEED TO SEED

Educational films on seed production

DOMATES

Domates, Solanaceae (Patlıcagiller) familyasına ve *Solanum lycopersicum* türüne aittir.

İlman ülkelerde tek yıllıktır ancak tropik iklimlerde çok yıllık bir bitki olabilir. Domates bitkisi, renk, şekil, büyüklüğü, tat, boy, erkenci ya da geçici olma, soğukta, sıcakta veya nemli koşullara uyum bakımından farklılık gösteren binlerce çeşidi kapsayan büyük bir çeşitliliğe sahiptir.

Sürekli domates çeşitlerinde bitki yeni çiçekler üretmeye devam eder ve hasatın uzun bir süreye yayılır.

Yer domatesi çeşitlerinde ise bitkinin çiçeklenmesi kısa bir dönemde yoğunlaşacaktır. Bu nedenle hasat süresi oldukça kısadır.

Domates çiçekleri hermafrodit yani ersektir. Bunun anlamı erkek ve dişi organların aynı çiçek üzerinde bulunduğu ve erkek organdaki polenin aynı çiçeğin dişi organına dölleyebildiğidir. Bu niteliği tanıyan çiçeklere kendine döllek adı verilir.

İlman bölgelerde, üreme organları çoğu zaman çiçeğin içinde kapalı konumdadır. Çapraz tozlaşma nadir görülür.

Sıcak ve tropik iklimlerde ise çok daha fazla çapraz tozlaşma yer alır. Çapraz tozlaşma riskini açığa çıkaran unsur dişi organın uzunluğudur: Böceklerin stamenden daha uzun bir tepesi dişöllemesi, anterlerin arasına gizlenmiş kısa bir tepesinin döllemesinden daha kolaydır.

Büyük etli domatesler genellikle çift çiçeye sahiptir ve çapraz tozlaşma riski de daha yüksektir. Bu nedenle de, her çeşidin çiçek yapışını ve bahçenizdeki böcek aktivitesini gözlemlemek çok önemlidir.

Bahçede nektar arılar ve bombus arılar tarafından tercih edilen başka çiçeklerin bulunması çapraz tozlaşma riskini azaltabilir.

Rüzgarın olmadıkça zamanlarda domates bitkilerini günde birkaç kez sallamak kendine dölleme düzeyini artıracaktır.

İlman bölgelerde, çiçek içinde kalan kısa dişi organa sahip çeşitler arasında 3 metre mesafe bırakarak çapraz tozlaşmayı önleyebilirsiniz. Çiçekten dişer çikan uzun pistilleri olan çeşitler için 9 ila 12 metrelik mesafe bırakmak gerekir.

Sıcak ve tropik bölgelerde çeşitler arasında 1 kilometre mesafe bırakın. Aralarında çit gibi doğal bir bariyer varsa bu mesafe 200 metreye düşürülebilir.

Çeşitleri bir file örtü altında izole etmek de mümkündür. Bu teknik için, Tohum üretiminin ABC'sindeki izolasyon teknikleri modülüne bakınız.

Domates ilman iklimlerde yıllık bir bitkidir. Tropik bölgelerde birkaç yıl yaşayabilir. Tohumlar için üretilen domates bitkileri, tüketim amacıyla üretilen domateslerle aynı şekilde yetiştirilir.

Erkenci çeşitlerde, meyvenin tamamen olgunlaşması için çiçek açtıktan sonra en az 40 gün beklemeniz gerekecektir. Bu süre, yar-erkenci veya geçi çeşitlerde 60 ila 80 güne kadar uzayabilir.

Tohum alacak bitkileri, gelişimleri boyunca gözlemlediniz ve istenilen kriterlere uygun bitkiler arasından seçmelisiniz.

Bitkinin düzenli ve sağlıklı büyümesi, erken veya geç meyve verme özelliği, çok sayıda çiçek ile iyi meyve vermesi dikkat edilecek özelliklerdir. Yer domatesi çeşitleri için, kısa hasat süresi olan, fazla yayılmayan kompakt bitkiler seçilir.

Meyveler bakımından, çeşidin tipik özelliklerine bakılır: büyüklük, etin rengi, kabuğun güzelliği ve meyvedeki lob sayısı, tadının tatlımsı mi ekimsi mi oldu...

Halihazırda toplanmış domateslerden tohumluk alınrsa, çeşidin büyümesiyle bağlantılı tüm özelliklerini kontrol etmeniz mümkün olmayacaktır, bu nedenle de tavsiye edilmez.

Tohumluk domates hasadı, olgunlaşması ve yenmeye hazır sağlıklı bitkilerden yapılmalıdır. Birinci veya ikinci çiçek demedini tercih etmek en iyisidir.

Bitkiler hastalıklara karşı iyi direnmiyse, mevsimin ilerleyen zamanlarında domates hasadı yapılabilir.

Çeşit içinde iyi bir genetik çeşitlilik sağlamak için 6 ila 12 farklı bitkiden domates hasat edin ve hasta bitkilerden veya hasarlı domateslerden tohum almayın.

Meyveler bitki üzerinde olgunlaşmaya zaman bulamadysa (bu soğuk iklimlerde veya dağlık bölgelerde olabilir), hasat edilen meyveyi sera veya pencere pervazı gibi sıcak bir yerde olgunlaşmaya bırakabilirsiniz.

Tohumları çürütmek için olgun fakat fermante olmamış meyveleri seçin.

Elinizde az miktarda ürün varsa, sebzeleri kesin ve bir kâğıt yardımıyla veya domatesi sıkarak tohumları ve onlarla birlikte gelen etli kısmı bir cam kavanoza koyun.

Daha büyük miktarlarda tohum almak için yahut veya küçük cherry türü veya yabani domates çeşitlerinden tohum elde etmek için meyveyi doğrayın ve her şeyi bir karıştırıcıda karıştırın.

Her domates tohumu, tohumun çimlenmesini önleyen jelatin benzeri bir zarla kaplanmıştır.

Bu zarın kendisini tohumdan ayırması sağlamak için bir fermantasyon yöntemi kullanmak gerekir. 'Tohum üretiminin ABC'si' dosyasındaki 'Fermantasyon yoluyla tohum ayırma, temizlenmesi ve seçilmesi' başlığına bakın.

Tohumları su kullanarak ayıkladıktan sonra, kuru, gölgelik ve iyi havalandırılmı bir alanda hemen kurumaya bırakmak çok önemlidir.

Küçük miktarlar için başka bir yöntem de onları gayet emici olan kahve filtrelerinde kurutmaktır; çekirdekler bu filtrelere yapışmadığı için işlem çok kolaydır. Her filtreye en fazla bir tatlı kağıdı tohum koyun.

Filtreleri kuru, havadar, gölgelik ve ılık bir yere asın.

Kuruma sonrasında domates tohumları ırs, nem ve ırsıktan uzakta bir cam kavanozda veya plastik bir poşet içinde saklayın. Poşetin içine üretim yılı ile domatesin çeşidini belirten bir etiket koymayı unutmayın.

Domates tohumlarının çimlenme kapasitesi 4 ile 6 yıl arasında değişmektedir. Bu süreyi uzatmak için tohumları bir dondurucuda saklayın.

Longo mai

civique
forum.org